

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
 ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
 ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ
 ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ &
 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
 Ταχ. Δ/ση: ΣΤΑΔΙΟΥ 27 ΑΘΗΝΑ, 105 59
 Πληροφορίες: ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
 Τηλ.: 2131364726, 2131364974
 Email: a.anagnostopoulou@ypes.gr

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΑΘΗΝΑ, 29.12.2025
 Α.Π.: 68088

Προς:

ΔΗΜΟΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ
 Υπ' όψιν Νομίμου Εκπροσώπου
 Υπεύθυνου Πράξης ΓΚΑΡΑΝΗΣ
 ΙΩΑΝΝΗΣ

ΘΕΜΑ: Ένταξη της Πράξης «ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΕ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ» με Κωδικό ΟΠΣ 5228154 στο «ΤΠΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ 2021-2025»

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης», όπως ισχύει (Α' 87).
2. Τις διατάξεις του ν. 3861/2010 «Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο "Πρόγραμμα Διαύγεια" και άλλες διατάξεις» (Α' 112).
3. Τις διατάξεις του ν. 3871/2010 "Δημοσιονομική Διαχείριση και ευθύνη" (Α' 141).
4. Τις διατάξεις του ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της οδηγίας 2011/85/2011/ΕΕ) – δημοσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει (Α' 143).
5. Τις διατάξεις του ν. 4412/2016 «Δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ», όπως ισχύει (Α' 147).
6. Τις διατάξεις του ν. 4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (Α' 133).
7. Τις διατάξεις του ν. 4782/2021 «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία» (Α' 36).
8. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα (π.δ. 63/2005, Α' 98), το οποίο διατηρήθηκε σε ισχύ με την παρ. 22 του άρθρου 119 του ν. 4622/2019 (Α' 133).
9. Τις διατάξεις του π.δ.141/2017 (Α' 180) «Οργανισμός Υπουργείου Εσωτερικών», όπως ισχύει.
10. Τις διατάξεις του π.δ. 81/2019 (Α' 119) «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων».
11. Τις διατάξεις του π.δ. 82/2023 (Α' 139) «Μετονομασία Υπουργείου-Σύσταση και μετονομασία Γενικών Γραμματειών-Μεταφορά αρμοδιοτήτων, υπηρεσιακών μονάδων και θέσεων προσωπικού-Τροποποίηση και συμπλήρωση του π.δ. 77/2023(Α'130)-Μεταβατικές διατάξεις».
12. Τις διατάξεις του π.δ 32/2024 (Α' 91) «Διορισμός Υπουργών και Υφυπουργών».
13. Την με αριθμ. 48579/20.06.2024 (Β' 3602) Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών «Ορισμός Υπουργού Εσωτερικών ως διατάκτη, κατά την παρ. 3 του άρθρου 37 του ν. 4622/2019 (Α' 133)».
14. Την αριθμ. 38435 ΕΞ 2020/14.4.2020 Εγκύκλιο (ΑΔΑ:612ΗΗ-ΩΓΤ) της Δ/σης Κατάρτισης & Συντονισμού Εφαρμογής Δημοσιονομικών Κανόνων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους «Παροχή οδηγιών επί διατάξεων δημοσιονομικού χαρακτήρα του ν. 4622/2019».
15. Τον ν. 4635/2019 Θέσπιση του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (Α'167)

16. Την αριθμ. 141748/2021 Υπουργική απόφαση "1η Αναθεώρηση Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021-2025" (Β' 6358).
17. Την αριθμ. 142052 Υπουργική απόφαση "Έγκριση Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης (Τ.Π.Α.) του Υπουργείου Εσωτερικών, προγραμματικής περιόδου 2021-2025" (Β' 6319/30-12-21).
18. Την αριθμ. 11525 Υπουργική Απόφαση "1η Αναθεώρηση του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης (Τ.Π.Α.) του Υπουργείου Εσωτερικών, προγραμματικής περιόδου 2021-2025" (Β' 5950/25-10-2024)
19. Την αριθμ.19988/23-2-2022 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Αύξηση του συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης των έργων που εντάσσονται στο Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης τα(ΤΠΑ) του Υπουργείου Εσωτερικών του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021 -2025» (Β' 987).
20. Την αριθμ. 91866/826-9-2022 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων « Δεύτερη αύξηση του συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης των έργων που εντάσσονται στο Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης τα(ΤΠΑ) του Υπουργείου Εσωτερικών του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021 -2025» (Β' 5076).
21. Την αριθμ. 37866/24-4-2023 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Τρίτη αύξηση του συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης των έργων που εντάσσονται στο Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΤΠΑ) του Υπουργείου Εσωτερικών του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021 -2025» (Β' 2759).
22. Την αριθμ. 87120/28-09-2023 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Τέταρτη αύξηση του συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης των έργων που εντάσσονται στο Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΤΠΑ) του Υπουργείου Εσωτερικών του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021 -2025» (Β' 5690).
23. Την αριθμ. 4541/06-03-2024 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Πέμπτη αύξηση του συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης των έργων που εντάσσονται στο Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΤΠΑ) του Υπουργείου Εσωτερικών του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021 -2025» (Β' 1494).
24. Την αριθμ. 149071 ΕΞ 2025/08-09-2025 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθν. Οικονομίας & Οικονομικών «Έκτη (6η) αύξηση του ποσοστού του συνολικού προϋπολογισμού της δημόσιας δαπάνης των έργων που εντάσσονται στο Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΤΠΑ) του Υπουργείου Εσωτερικών, του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021-2025» (Β' 4752).
25. Την αριθμ. 62564/04.06.2021 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου - Κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021-2025» (Β' 2442).
26. Την αριθμ. 887/2024 Υπουργική απόφαση «Τροποποίηση της υπ' αρ. 62564/04.06.2021 υπουργικής απόφασης «Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου - Κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021-2025» (Β' 2741).
27. Την αριθμ. 126518/2021 Υπουργική απόφαση περί Πληροφοριακού Συστήματος Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (Β' 5224).
28. Την με αρ. 2016/С262/01 Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
29. Την με ΑΑ 9451 (ΑΔΑ: 9ΦΒΔ46ΜΤΛ6-Ι02) Ανακοίνωση Πρόθεσης Χρηματοδότησης στο ΤΠΑ ΥΠ.ΕΣ. και τα συνημμένα αυτής
30. Το με κωδικό 5228154 ΤΔΠ 12-12-2025, ώρα 18:44 Τεχνικό Δελτίο Πράξης και τα συνημμένα σε αυτό έγγραφα για τον Δήμο Κομοτηνής

Αποφασίζει

την Ένταξη της Πράξης «ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΕ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ» με Κωδικό ΟΠΣ 5228154 στο «ΤΠΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ 2021-2025» και στον Άξονα Προτεραιότητας «Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης»

Η Πράξη χρηματοδοτείται από το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ).

Α. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΑΞΗΣ

1.Κωδικός Πράξης/MIS (ΟΠΣ):	5228154
2.Δικαιούχος:	ΔΗΜΟΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ
3.Κωδικός Δικαιούχου:	40142046
4.Φυσικό αντικείμενο της πράξης:	
<p>Η παρούσα Τεχνική Περιγραφή αφορά την αναγκαιότητα της υλοποίησης αναβάθμισης κτιριακών εγκαταστάσεων σχολικών μονάδων αρμοδιότητας Δήμου Κομοτηνής.</p> <p>Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Αντικατάσταση μόνωσης επιφανειών δωματίων (υλικά και εργασία). -Προμήθεια εξοπλισμού χώρων εκδηλώσεων, ήτοι καθισμάτων (υλικά και εργασία). -Προμήθεια εξοπλισμού υπαίθριων χώρων-χώρων δραστηριοτήτων, ήτοι εξοπλισμού παιδικών χαρών (υλικά και εργασία). -Αντικατάσταση επικάλυψης υπαίθριων χώρων-χώρων δραστηριοτήτων, ήτοι κατασκευή βιομηχανικού δαπέδου με υστερόχυτο σκυρόδεμα (υλικά και εργασία). -Αντικατάσταση υφιστάμενου συστήματος θέρμανσης, ήτοι αντικατάσταση λέβητα με αντλίες θερμότητας (υλικά και εργασία). 	
5. Παραδοτέα πράξης:	
<p>-ΤΑ ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΘΑ ΕΙΝΑΙ :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η αντικατάσταση μόνωσης επιφανειών δωματίων στις σχολικές μονάδες 2ο ΓΕΛ Κομοτηνής, 3ο ΓΕΛ Κομοτηνής, Εσπερινό Γυμνάσιο Κομοτηνής, Μουσικό Γυμνάσιο - Λύκειο Κομοτηνής, 6ο Δημοτικό Σχολείο Κομοτηνής, 13ο Δημοτικό Σχολείο Κομοτηνής. 2. Ο εξοπλισμός υπαίθριων χώρων - χώρων δραστηριοτήτων - Ξύλινο τριανάκι με δύο βαγόνια στο 15ο Νηπιαγωγείο Κομοτηνής. 3. Τα καθίσματα πολυτροποληνίου με μεταλλική βάση στο αμφιθέατρο του 3ου Δημοτικού Σχολείου Κομοτηνής 4. Το δάπεδο στον αύλειο χώρο του Καλλιτεχνικού Γυμνασίου στο οικισμό του Ν. Σιδηροχωρίου 5. Η αντικατάσταση του υφιστάμενου συστήματος θέρμανσης με αντλίες θερμότητας στο 1ο Δημοτικό Σχολείο Κομοτηνής 6. Η αντικατάσταση του υφιστάμενου συστήματος θέρμανσης με αντλίες θερμότητας στο Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Κομοτηνής 	

6. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΩΣΗ				
ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ
11502	Αριθμός μαθητών που επωφελούνται	Άτομα	Δεν εφαρμόζεται	2.053,00

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
7. Η ημερομηνία έναρξης της Πράξης ορίζεται η 10/12/2025 .
8. Η ημερομηνία λήξης της Πράξης ορίζεται η 30/03/2028 . Η προθεσμία επιλεξιμότητας δαπανών για το ΕΠΑ 2021-2025 είναι η 31/12/2025.
10. Η ανάληψη της νομικής δέσμευσης όλων των υποέργων της πράξης πραγματοποιείται έως. 15/06/2027

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΡΑΞΗΣ	
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (ΠΔΕ)	628.370,00
ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ και ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΚΤΟΣ ΠΔΕ	0,00
ΜΗ ΕΝΙΣΧΥΟΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	0,00
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΑΞΗΣ	628.370,00
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΠΡΑΞΗΣ ΕΠΑ	628.370,00

Β. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΠΡΑΞΗΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

14. Η δημόσια δαπάνη της πράξης που προτείνεται για εγγραφή στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων **ανέρχεται σε 628.370,00 €**

Η δημόσια δαπάνη της πράξης επιμερίζεται ως ακολούθως:

ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΝ/ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΑΝ ΤΗΝ ΠΡΑΞΗ					
ΚΩΔ. ΣΑ	ΚΩΔ. ΠΡΑΞΗΣ ΣΑ (ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΝΑΡΙΘΜΟΥ)*	ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΓΓΡΑΦΗΣ	ΕΝΕΡΓΟΣ ΕΝΑΡΙΘΜΟΣ (που συνεχίζει να πληρώνει την πράξη)	ΜΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΣ Π/Υ	ΣΥΝΟΛΟ Π/Υ
ΝΑ355	2025ΝΑ35500052		ΝΑΙ	0,00	628.370,00

* Ο κωδικός εναρίθμου τίθεται σε ισχύ μετά την έγκριση της ΣΑ από τον Υπουργό.

15. Το επιλέξιμο ποσό της δημόσιας δαπάνης, το οποίο προτείνεται για εγγραφή στο ΕΠΑ ανέρχεται σε **628.370,00 €**.

Γ. ΟΡΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Ο δικαιούχος υποχρεούται να τηρήσει τους όρους της απόφασης ένταξης και να υλοποιήσει την πράξη, σύμφωνα με τους όρους και τον χρονικό προγραμματισμό αυτής, καθώς και να τηρήσει τις υποχρεώσεις που παρατίθενται στο συνημμένο Παράρτημα Ι, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της απόφασης ένταξης.

Σε περίπτωση που η υλοποίηση της πράξης αποκλίνει από τους όρους της απόφασης ένταξης, η ΔΑ / ο ΕΦ επανεξετάζει την πράξη και μπορεί να προβεί στην ανάκληση της απόφασης ένταξής της.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ**ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΛΙΒΑΝΙΟΣ****Εσωτερική Διανομή**

1. Γραφείο κ. Υπουργού
2. Γραφείο κ. Γεν. Γραμματέα Αυτοδιοίκησης & Αποκέντρωσης
3. Γεν. Δ/ση Οικονομικών Τ.Α. & Α.Π.
4. Δ/ση Οικον. & Αναπτ. Πολιτικής
5. Δ/ση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, με την παράκληση να αναρτηθεί η παρούσα στο δικτυακό τόπο του Υπουργείου και στη διαδρομή: <https://www.ypes.gr/politikes-kai-draseis/epa-ypes/apofaseis-entaxis>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ

Ο δικαιούχος της πράξης «ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΕ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ» αναλαμβάνει την τήρηση των παρακάτω υποχρεώσεων:

1. ΤΗΡΗΣΗ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

Να τηρεί την Εθνική και Ενωσιακή Νομοθεσία κατά την εκτέλεση της πράξης και ιδίως όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις, την αιεφόρο ανάπτυξη, τις κρατικές ενισχύσεις, την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, τη μη διάκριση και την προσβασιμότητα Ατόμων με Αναπηρίες.

2. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ

- (i) Να τηρεί τα χρονοδιαγράμματα υλοποίησης της πράξης και των επί μέρους υποέργων και ιδίως τα χρονοδιαγράμματα ανάθεσης και εκτέλεσης των υποέργων της πράξης.
Η νομική δέσμευση των υποέργων αναλαμβάνεται εντός της προθεσμίας που ορίζει η Υπηρεσία Διαχείρισης (ΥΔ) στην απόφαση ένταξης. Η ΥΔ μπορεί – τροποποιώντας την απόφαση ένταξης – να παρατείνει την προθεσμία ανάληψης νομικής δέσμευσης των υποέργων. Σε κάθε περίπτωση, η συνολική διάρκεια της προθεσμίας δεν υπερβαίνει τους 18μήνες από την αρχική ένταξη της πράξης σε Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ).
Εύλογη παράταση ανάληψης νομικής δέσμευσης για υποέργο/α πλέον του 18μηνου από την αρχική ένταξη της πράξης στο ΠΑ δύναται να δοθεί κατόπιν αιτιολογημένης έκθεσης της ΥΔ και έγκρισης της Διεύθυνσης Διαχείρισης Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων (Δι.Δι.Ε.Π). Η αιτιολογημένη έκθεση της ΥΔ υποβάλλεται στη ΔιΔιΕΠ το αργότερο δύο (2) μήνες πριν την παρέλευση του 18μηνου.
Σε περίπτωση που δεν έχει γίνει ανάληψη νομικής δέσμευσης για κανένα υποέργο της πράξης εντός του 18μήνου ή της τυχόν παράτασης πλέον του 18μήνου, ανακαλείται η Απόφαση Ένταξης της πράξης.
Σε περίπτωση που δεν έχει γίνει ανάληψη νομικής δέσμευσης για κάποιο/α από τα υποέργα της πράξης εντός του 18μήνου ή της τυχόν παράτασης πλέον του 18μήνου, τροποποιείται υποχρεωτικά η Απόφαση Ένταξης της πράξης περιλαμβάνοντας μόνο τα υποέργα για τα οποία έγινε εμπρόθεσμα η ανάληψη νομικής δέσμευσης.
- (ii) Να διασφαλίζει τη λειτουργικότητα της πράξης, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα για το σκοπό αυτό, με βάση το κανονιστικό πλαίσιο του φορέα λειτουργίας και συντήρησης της πράξης και των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων του, στην περίπτωση που ο φορέας λειτουργίας και συντήρησης της πράξης δεν ταυτίζεται με τον φορέα υλοποίησης αυτής.
- (iii) Να πραγματοποιεί όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την ενημέρωση του Πληροφοριακού Συστήματος του ΕΠΑ (ΠΣ ΕΠΑ) σχετικά με την πορεία της πράξης, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις προπαρασκευαστικές ενέργειες για την υλοποίησή της, ειδικότερα δε τα δεδομένα και έγγραφα προγραμματισμού και υλοποίησης που απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου και των δεικτών, τις επαληθεύσεις, τους ελέγχους, την αξιολόγηση και γενικότερα τη διαδρομή ελέγχου αυτού.
- (iv) Να διασφαλίζει την ακρίβεια, την ποιότητα και την πληρότητα των στοιχείων που υποβάλλει στο ΠΣ ΕΠΑ.
- (v) Να ενημερώνει έγκαιρα την ΥΔ του ΠΑ σχετικά με υλοποίηση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της πράξης έως και την ολοκλήρωσή της, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) του ΕΠΑ.
- (vi) Να παρακολουθεί τους δείκτες της πράξης.
- (vii) Να λειτουργεί μηχανισμό πιστοποίησης εκτέλεσης της πράξης, ο οποίος θα εξασφαλίζει τον αποτελεσματικό έλεγχο της ποιότητας και ποσότητας των υλικών, των υπηρεσιών και του τελικού παραδοτέου αποτελέσματος, καθώς και να εφαρμόζει εσωτερικές διαδικασίες ελέγχου των πληρωμών, που θα εξασφαλίζουν τη νομιμότητα και κανονικότητά τους.
- (viii) Στις περιπτώσεις των πράξεων με έμμεσες πληρωμές - επιχορηγήσεις ειδικών ταμείων/λογαριασμών και Νομικών Προσώπων, να καταγράφει τις δαπάνες της πράξης στο σύστημα του φορέα και να είναι άμεσα διαθέσιμες σε περίπτωση που ζητηθούν από την ΥΔ.
- (ix) Για πράξεις για τις οποίες απαιτείται η συλλογή δεδομένων για τους ωφελούμενους (microdata), ο δικαιούχος υποχρεούται, επιπλέον, να εφαρμόσει τις διαδικασίες για τη συλλογή, επεξεργασία, αποθήκευση και διαβίβαση των δεδομένων, όπως περιγράφονται στους Ειδικούς Όρους.

3. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ – ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΕΙΣ – ΕΛΕΓΧΟΙ

1. Να τηρεί καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της πράξης και για όσο χρόνο υπέχει σχετική υποχρέωση από το θεσμικό πλαίσιο όλα τα έγγραφα, δικαιολογητικά και στοιχεία της πράξης και να τα θέτει, εφόσον ζητηθούν, στη διάθεση της ΥΔ, της Δι.Δι.Ε.Π., των ad hoc ελεγκτικών οργάνων και άλλων αρμόδιων ελεγκτικών οργάνων.
2. Να αποδέχεται επιτόπιους ελέγχους από όλα τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα τόσο στην έδρα του όσο και στους χώρους υλοποίησης της πράξης και να διευκολύνει τον έλεγχο προσκομίζοντας οποιοδήποτε στοιχείο αφορά στην εκτέλεση της

πράξης, εφόσον ζητηθεί.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

- (i) Να αποδέχεται τη συμπερίληψή του στον κατάλογο των έργων του ΠΑ που δημοσιοποιεί η ΥΔ και σε δράσεις δημοσιότητας/επικοινωνίας που υλοποιεί η Δι.Δι.Ε.Π.
- (ii) Να λαμβάνει τα προβλεπόμενα στην πρόσκληση μέτρα δημοσιότητας.

5. ΤΗΡΗΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΩΝ ΑΠΟ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥΣ

- (i) Να τηρεί και να ενημερώνει φάκελο έργου με όλα τα στοιχεία που αφορούν στην εκτέλεση της πράξης έως την ολοκλήρωση, την αποπληρωμή και τη λειτουργία της. Για τις ανάγκες του ΕΠΑ, στο φάκελο της πράξης να τηρούνται όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα σχετικά με τις δαπάνες και τους ελέγχους για διάστημα τριών (3) ετών, από την 31 Δεκεμβρίου του έτους υποβολής της τελικής δαπάνης της ολοκληρωμένης πράξης. Για τις δράσεις κρατικών ενισχύσεων το ανωτέρω χρονικό διάστημα ορίζεται στα δέκα (10) έτη και συνοδεύεται από τις ενδεδειγμένες δράσεις δημοσιότητας και διαθεσιμότητας. Η ΥΔ ενημερώνει τον δικαιούχο για το χρονικό διάστημα διαθεσιμότητας των εγγράφων κατά την ολοκλήρωση της πράξης.
Η ανωτέρω χρονική περίοδος διακόπτεται είτε στην περίπτωση διαδικασιών ενώπιον Δικαστηρίων ή διαιτητικών διαδικασιών είτε κατόπιν δεόντως αιτιολογημένης αίτησης της ΥΔ ή της Δι.Δι.Ε.Π. Αφότου περατωθεί η διακοπή, τίθεται σε ισχύ επανέναρξη της ανωτέρω χρονικής περιόδου.
Τα ανωτέρω στοιχεία και δικαιολογητικά έγγραφα διατηρούνται είτε υπό μορφή πρωτοτύπων ή επικαιροποιημένων αντιγράφων των πρωτοτύπων ή σε κοινώς αποδεκτούς φορείς δεδομένων, περιλαμβανομένων των ηλεκτρονικών εκδόσεων των πρωτότυπων εγγράφων ή εγγράφων που υπάρχουν μόνο σε ηλεκτρονική μορφή.
- (ii) Να κοινοποιεί στην αρμόδια Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΑ το αργότερο με την υποβολή της πρώτης Δαπάνης το έντυπο Δ1 Ε3 «Κατάσταση τήρησης φακέλου Πράξης», στο οποίο, μεταξύ άλλων, καταγράφονται τα στοιχεία ταυτότητας και η διεύθυνση των φορέων στους οποίους τηρούνται στοιχεία και έγγραφα, καθώς και η μορφή τήρησής τους.
- (iii) Να τηρεί ειδικότερους όρους ή περιορισμούς που τίθενται από το ειδικό θεσμικό πλαίσιο εφαρμογής της πράξης ή από την ΥΔ του ΠΑ.
- (iv) Να τηρεί τις μακροχρόνιες δεσμεύσεις, όπου προβλέπονται, για πράξεις υποδομής ή παραγωγικής επένδυσης και για το διάστημα που ορίζεται στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων.
Η τήρηση των μακροχρόνιων υποχρεώσεων δύναται να επιβεβαιώνεται από την ΥΔ.

6. ΕΙΔΙΚΟΙ ΟΡΟΙ